

TISZTESKÉPZÉS

Sz. Demin alezredes és A. Romanov százados cikke nyomán közli: Makray Ferenc százados

A tisztés a honvéd közvetlen előjárója, oktatója és nevelője. A szakmai és politikai kiképzés minősége, az alosztály fegyelmi helyzete és rendje sokban az alosztálynál szolgáló tisztések felkészültségétől függ.

A rajparancsnokok kiképzésénél fontos szerep hárul a tisztesisiskolákra. Ezeket a leendő tisztéseket a Haza, a Párt és az ország vezetői iránti határtalan hűség szellemében nevelik. Ezek a tisztesisiskolák rakják le a honvédek harci és politikai kiképzésének alapjait, és ezek fejlesztik ki bennük azt a módszertani készséget és parancsnoki tulajdonságokat, melyek az oktatásra és vezetésre képesítik a jövőendő tisztéseket.

A tisztesképzéssel kapcsolatban több olyan kérdéssel foglalkozunk, melyek a tisztikar számára nem újak ugyan, de a gyakorlatba sok tévedés és helytelen megoldás csúszik be.

A tisztesisiskolák személyi összetétele

A kiképzési tervezetek pontosan meghatározzák, hogy milyen követelményeknek feleljenek meg azok a honvédek, akik a tisztesisiskolákra kerülnek. Ezek a követelmények pedig már előre meghatározzák azt, hogy milyen tulajdonságú honvédek kerülhetnek a tisztesisiskolákra.

Ezeket az irányelveket azonban igen gyakran nem tartják be. Nagyon gyakran olyan honvédeket vezényelnek tisztesképzésre, akik körültekintőbb és szigorúbb kiválasztás esetén nem jöhettek volna szóba.

Ezzel a jelenséggel igen gyakran találkozunk, és ez abból adódik, hogy az alosztályparancsnokok nem fordítanak kellő gondot a tisztesselöltek kiválasztására, éppen ezért mert nem tulajdonítanak a kérdésnek kellő fontosságot. Rendszerint szűklátókörűen, részrehajlóan és egyéni érdekektől vezetve végzik ezt az igen fontos feladatot, ami természetesen azt eredményezi, hogy nem oda való honvédek kerülnek tisztesképzésre.

Ez a helytelen eljárás visszavág, és káros hatását rövidesen érzi a rosszul ítélő alosztályparancsnok. Ugyanis az alosztálytól vezényelt tisztesképzés után — rossz esetben már eközben — eredeti alosztályukhoz kerülnek vissza.

Ilyenkor az alosztályparancsnok helyes önkritika eredményeként levonhatja eljárásának tanulságait, mert gyenge, elmaradt rajparancsnokokat kap vissza. Ennek hatása alatt a legközelebbi alkalommal sokkal figyelmesebb lesz, mikor rajparancsnokai utánpótlásának a kérdéséről lesz szó. Itt a politikai vezetőnek is hathatósan közbe kell lépnie, és a rajmegbízottak, DISZ-tagok segítségével a legalkalmasabbak kiválasztásában támogatni az alosztályparancsnokot.

A kérdést helyesen felfogó parancsnok már a tisztesselöltek vezénylése előtt fokozottan figyeli a kiszemeltek elméleti és gyakorlati fejlődését. Jöelöre tudatosítja bennük a rájuk váró feladatok fontosságát és azt, hogy vegyék megérdemelt kitüntetésnek a kijelölést. Ismerjék fel a felelősség nagyságát, ami a következő kiképzési időszakban rájuk fog hárulni.

A tisztesisiskolák tisztjeiről, szervezetszerűen beosztott tiszteseiről is kell szólnunk. Ha a tiszték és tisztések tudásában a legkisebb hiányosság van, ez a leendő tisztések kiképzésénél azonnal észlelteti káros hatását. A tisztesisiskolákon olyan legyen a tisztí és tisztési állomány, mely minden tekintetben megfelel. Ezek politikai, elméleti és gyakorlati továbbképzéséről és módszertani készségük fejlesztéséről állandóan gondoskodni kell.

Az állandó keret minőségbeli javulását nagyban elősegíti, ha az előjárók állandóan foglalkoznak velük.

A minőségi javulást nagyban elősegíti a kiképzés folyamán szerzett tapasztalatok rendszeres kicserélése, melyet nemcsak a tisztesisiskolán belül, hanem a különböző tisztesisiskolák között is meg kell szervezni.

A cél sikeresebb elérésének egyik alkalmas előmozdítója az is, hogy a tisztesiskola tisztjei közös megbeszélésen beszéljék meg a felmerülő kiképzési kérdéseket, és a módszertani értekezleteket is szorosan megszervezik.

A nevelő munka

A nevelőmunka az általános tisztesképzés sikerének záloga. A tisztek munkájuk során a pártszervezetre és a DISZ-re támaszkodva kiváló erkölcsi és harcos tulajdonságokat fejlesszenek ki a honvédekben. Ezt azzal érhetik el, ha a nevelőmunka egy pillanatig sem szünetel, és a honvédek minden napja a nevelés jegyében telik el.

A kítűzött feladatok csak akkor oldhatók meg sikeresen, ha a politikai munka színvonala fokozatosan emelkedik. Kis zökkenők, visszamaradások azonnal éreztetik káros hatásukat.

A tapasztalatok alapján mondhatjuk, hogy fontos helyet foglalnak el a nevelőmunka tervében azok a felolvasások és előadások, melyek Lenin és Sztálin elvtársak és történelmi nagyjaink (Dózsa, Rákóczi, Petőfi, Kossuth, Rákosi elvtárs) életéről és tevékenységéről szólnak.

A Szovjetunió dicsőséges Nagy Honvédő Háborújából számtalan példát vehetünk, melyek nagymértékben emelik a honvédek erkölcsi színvonalát. A szovjet ember hősiességéről szóló leírások felolvasása szintén ezt a célt szolgálja.

A harc kiképzésben és politikai kiképzésben jártas tisztek tapasztalatait népszerűsítik a nevelő munka folyamán. Tehát a tapasztalatcsere ne csak a vezetők között történjék, hanem az oktató és oktatott között is.

Nagy nevelőhatása van a szocialista irodalomnak is, melyet kollektív felolvasásokkal kell népszerűsíteni. Ide kapcsolódik a szabadidő helyes felhasználása, mely felolvasások, beszédek, kirándulások, találkozások elmunkásokkal, sztáhanovistákkal, vitaórák, művészek vendégszerepléseinek megszervezésével tölthető ki.

Az ilyen tervszerű időfelhasználás nem csupán kultúrszórakozást nyújt a honvédeknek, hanem a katonaeényeket is kifejleszti, így a hazája iránti forró szeretetet.

A módszeres nevelőmunka keretében fontos szerep hárul a sportra is. A parancsnokok törekedjenek arra, hogy minden honvédből jó sportoló váljék, mert ez előfeltétele a kiváló harcosnak. A haditornaversenyekre való rendszeres készülés erősíti a testet, és erkölcsileg is fejleszti a honvédet. Egyénileg kell a honvédekkel foglalkozni, mert ez a módszer hozza meg az elérhető legnagyobb eredményt. Ez különösen áll a testileg gyengébb bajtársakra. A jó sportolók nevelőmunkája igen fontos, mert ezzel a legkézszelebb körben népszerűsíthetik az oly fontos haditornaversenyeket.

Az egyes tárgyak és tárgykörök foglalkozásairól

Az összes harc kiképzési foglalkozást — az alaki kiképzés kivételével — a kiképzés második szakában tiszt vezesse. Ezeknek a foglalkozásoknak célja, mint tudjuk, nemcsak az, hogy a honvédeket a helyes magatartásra, ténykedésre tanítsuk meg, hanem az, hogy belőlük ügyes, jól használható rajparancsnok váljék.

Ennek előfeltétele a szilárd elméleti alap. Ez legyen szilárd és minden részében világos. A honvédek az elméleti alapokat az önképzés és elméleti oktatás ideje alatt szerzik meg, magán a foglalkozásokon a helyes alkalmazást sajátítsák el, és a foglalkozás vezetője

ebben segítségükre van, kiértékeli magatartásukat és kielemezi elméleti tudásuk minden részletét, hogy az esetleges hiányok pótlására felhívhassa a tisztesjelöltek figyelmét.

Ahhoz, hogy az oktatás folyamán az oktató feladatának megfelelhessen, komoly, alapos elméleti tudással és módszertani felkészültséggel kell rendelkeznie. Gyakran előfordul, hogy komoly hiányosságok vannak ilyen szempontból. A tisztesképzés sikere érdekében törekedjünk ennek kiküszöbölésére.

A lökiképzés célja az, hogy a tisztesjelöltek valamennyien kiváló lövökké váljanak. Tudjuk, hogy a lökiképzés annál sikeresebb, minél jobb lövő a kiképzés vezetője, mert a jó lövő tisztes sokkal maradéktalanabban képes átadni tudását, és mert módszertani ismeretei is tökéletesebbek. Nem elhanyagolható szempont a jó példa nevelő hatása sem.

A szabályzatok oktatására a tisztesképzés folyamán több módszert alkalmazhatunk. Szabályzatainknak vannak fejezeteik, melyek cselekmények vagy eljárások végrehajtási módját tárgyalják, ezeket legcélszerűbb gyakorlatilag oktatni.

Más részeket viszont először önálló tanulásra jelölünk ki, és csak elsajátításuk után, a visszakérdezésre adott válaszok sorrendjében magyarázzunk el.

Altalánosságban elmondhatjuk, hogy az elméleti anyag legeredményesebb módja — a felolvasással szemben — az előadás.

Vannak olyan szabályzatpontok is, mint pl. a tisztesek jogai és kötelességei ör- és napos-szolgálatban, melyeket kívülről kell megtanulnia minden honvédnak, aki tisztesnek készül. Ennél a feladatnál nem szabad enyhíteni a követelményt, mert a kívülről való tanulás készségét gyakorlással jól fel lehet fokozni.

Módszertani kiképzés

A csapatoknál az alosztályparancsnokok gyakran panaszkodnak tisztesek módszertani képzettségének fogyatékosága miatt. Panaszuk rendszertint jogos, mert a tisztesek ilyenirányú kiképzése a tisztesképzés alatt sok esetben hiányos. Erre nem mentség, hogy a tisztesképzés ideje alatt kevés idő jut erre a nagyon fontos kiképzési ágra.

A tisztesképzésre vezényeltek módszertani kiképzése az oktatás második időszakában kezdődik. Az első időszakban a honvédek csak az elemi módszertani készséget sajátítják el.

Az oktatók nagyon gyakran nem találják meg azt a módot, mellyel a tisztesjelöltek módszertani készségét fejleszteni tudják, és éppen ezért kevés gondot fordítanak rá, elhanyagolják ezt a döntőnek mondható feladatot.

A leendő rajparancsnokokat viszonylag rövid idő alatt kell módszertani vonatkozásban jól kiképezni. Az eredmény azonban a rövid idő ellenére sem marad el, ha már az első foglalkozástól kezdve — a tárgy alapos megtanítása mellett — az oktatási órák alapos megszervezésére és azok helyes módszertani vezetésére is súlyt fektetünk.

Minden foglalkozás szemléltető példája legyen a helyes módszertani foglalkozás-vezetésnek. Ezalatt a honvédek elsajátítják a helyes módszertani elveket, mint: fokozatos áttérés az egyszerűről a bonyolultba, az ismertről az ismeretlenre, rövid magyarázatokkal egybekötött szemléltető példa bemutatása, az ismételések módszeres végrehajtása, a végrehajtás következetes ellenőrzése és a gyakorlati végrehajtás fölépítése.

Vannak tárgyak és tárgykörök, melyeknél bevált oktatási módszereink vannak. Ezeket is mutassuk be a honvédeknek.

Célszerű módszer az is, ha a már átvett tárgykör ismételésekor egyes honvédek bevonunk az oktatásba, melyet ugyanolyan terv alapján vezetünk le, melyet már előre elkészítettünk.

Fiatal tiszteseknél gyakran észlelhető az a hiba, hogy arcvonal előtti magatartásuk helytelen, és előadásmódjuk pongyola. Ennek a jelenségnek az az oka, hogy ritkán adódik részükre alkalom, hogy ezt gyakorolják. A kérdés megoldása nem nehéz.

A foglalkozások folyamán a zártrend legnagyobb részét, a rajvizsgát, a szakaszok foglalkozásra való vezetését a tisztesjelöltek végezzék.

A rajokat, szakaszokat sorakoztató és vezető honvédek elsajátítják a helyes arcvonalelőtti magatartást, jelentésbeadásaiknál határozottak lesznek, kifejlődik parancsnoki beszédmodoruk, és hangjuk is megerősödik.

A kiképzés második időszakában a honvédekre ne csak az alegységek foglalkozásra való vezetését bizzuk, hanem a harc- és sportkiképzés foglalkozásainak keretén belül is vezessenek rajokat.

Természetesen a kijelölt rajparancsnokokat a foglalkozás előtti nap estéjén ki kell oktatni másnapi teendőikre. A foglalkozás alatti ténykedéseiket a tisztesiskola tisztjei és tisztesei ellenőrzik.

Az őrszolgálatra vezénylésnél a felvezető helyére szintén tisztesjelölteket osszunk be. Először az ügyesebbek jönnek számításba, de fokozatosan be kell vonni mindenkit.

A felsorolt módszerek haszna nyilvánvaló. A honvédek hozzászoknak a parancsnokláshoz és az oktatáshoz. A parancsnoki tulajdonságok kifejlesztésére irányuló igyekezet fokozását nagymértékben elősegíti az is, ha a honvédek a tisztesek kötelmeinek gyakorlása közben rájönnek a helyes megoldásra, magatartásra. Ezzel hatalmasan nő önbizalmuk, mely a jó eredmények rúgója.

A honvédek által szerzett elemi módszertani készséget a kiképzés folyamán a módszertani foglalkozásokon tökéletesítjük.

Ezek a foglalkozások szintén az előbbi elvek alapján épülnek fel. Arra azonban minden esetben fel kell hívni a honvédek figyelmét, hogy minden oktatás alapja a fölényes tudás, mely nélkül egy módszertani eljárás sem ér semmit.

A módszertani foglalkozásokon a honvédek többek között a gyakorlójegy helyes összeállítását is megtanulják. Az első két-három különböző tárgykörből összeállított gyakorlójegyet még az oktató vezetésével állítják össze, majd a továbbiakban a kiképzési tervzetnek megfelelően, az adott esetre önállóan végzik ezt a munkát.

A gyakorló-foglalkozások a leendő tisztesek módszertani kiképzésének igen hatásos eszközei. Ezért ezekre a parancsnokon kívül az egység párt- és DISZ-vezetői is szenteljenek figyelmet.

A tisztesiskoláknál a gyakorló-foglalkozást a következőképpen célszerű végrehajtani.

A gyakorló-foglalkozáshoz minden honvéd önállóan összeállítja a gyakorlójegyet. A foglalkozás megkezdése előtt a szakaszparancsnokok — az egész szakasz előtt — ellenőrzik és elbírálják ezeket.

A foglalkozást vezető tisztesjelöltet közvetlenül a foglalkozás előtt kell kijelölni. Nagy hiba, ha ezt már az előző nap megteszik.

Tiszt ellenőrzése mellett a foglalkozás kijelölt vezetője a kiválasztott rajjal levezeti a foglalkozást, miközben a többiek figyelmesen követik az oktatás menetét.

Hogy a foglalkozáson több honvéd gyakorolhassa magát, az egyes tárgykörök átvétele után mást is beállíthatunk a foglalkozás-vezető helyére, aki ekkor a nézők közé sorol be. Ezt a módszert azonban csak a későbbiek folyamán alkalmazzuk, mert az első gyakorló-foglalkozásokon a gyakori váltás nem ajánlatos.

A gyakorlatvezető váltása előtt a szakasziparancsnok rövid megbeszélésen kiértékeli annak ténykedéseit, és rámutat az elkövetett hibákra. Ezzel a következő foglalkozás-vezetőt segíti ki, hogy ne essék ugyanazokba a hibákba.

A részletmegbeszélések természetesen nem zárják ki az általános megbeszélést. Az általános megbeszélésen a szakasziparancsnok általában elemzi ki az egyes tárgykörök oktatásának módját, és rávilágít minden egyes foglalkozásvezető helyes vagy helytelen magatartására.

Ha durvább módszertani hibákat követtek el, azokat részletesen megbeszéli, és rámutat a gyakorló-foglalkozások minőségének fontosságára.

A gyakorló-foglalkozások színvonalának emelésében nagy segítségére vannak a tisztesiskolák párt- és DISZ-szervei. A foglalkozások vezetésében kitűnt honvédek szorgalmát és eredményeit faliújságon, megbeszéléseken, gyűléseken az egész tisztesiskola állományának tudtára adják. Ezzel minden honvédben felébresztik a felelősségérzetet és a maradéktalan köteleességteljesítés iránti igyekezetet.

A gyakorló-foglalkozások időszakában vagy közvetlenül utána tartunk módszertani értekezleteket. Erre azért van szükség, mert erre az időre a leendő tisztesekben sok nem világos szervezési és módszertani kérdés gyűlik össze.

A módszertani értekező kapcsán a honvédek a foglalkozások megszervezésére és vezetésére vonatkozó tapasztalatokkal lesznek gazdagabbak. de nemcsak az ő részükre lesz ez hasznos, hanem a tisztesiskola tisztjei és tisztesei részére is. Azoknak a hibáknak és nehézségeknek a kiemzése, melyeket a foglalkozásvezető tisztesjelöltek követtek el, vagy amellyel szembekerültek, a tisztesiskola tisztjeinek és tiszteseinek is módot nyújt arra, hogy bírálat tárgyává tegyék az oktatás és nevelés terén végzett munkájukat, számbavegyék hibáikat és eredményeiket, hogy ezzel további munkájuk minőségét fokozzák.

A módszertani értekező után a leendő tisztes tudni fogja, mit csinált jól és mit csinált rosszul, felismeri, hogy hol van pótolnivalója, és tudja azt is, mire kell különös gondot fordítani az elkövetkezendő vizsgára készülve.

A tisztesképzés befejeztével a tisztesjelöltek vizsgán bizonyítják be felkészültségüket. A vizsgabizottságok támasszanak nagyobb követelményt a módszertani kiképzéssel szemben, mert ez a tisztesképzésnek — mondhatnánk — legfontosabb kérdése. A magasabb követelmény az oktató kádereket arra fogja ösztökélni, hogy nagyobb gondot fordítsanak erre.

A tisztesek módszertani tudásának további fejlesztése, tökéletesítése a csapatnál — eredeti alosztályaiknál — a gyakorlati munkában folytatódik. A fiatal rajparancsnokok munkájának sikere egyenes arányban van azzal, hogy őket az alosztály tisztjei, párt- és DISZ-szervezetei milyen mértékben támogatják és ellenőrzik.

A fiatal rajparancsnokokkal való bajtársias foglalkozás, tekintélyük megerősítése, tudásuk és módszertani készségük állandó fokozásáról való gondoskodás segíti őket abban, hogy Honvédségünk tapasztalt és teljesértékű tiszteseivé váljanak.